

بررسی چینه شناسی و میکروفاسیس سازند کلات در برش دریاچه بزنگان (گل بی بی)

آریایی - علی اصغر^۱، ترشیزیان - حبیب الله^۲، سمیرا کراچیان^۳
 ۱-دکتر زمین شناسی، عضو هیئت علمی تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی مشهد
 ۲-دکتر زمین شناسی، عضو هیئت علمی تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی مشهد
 ۳- دانشجوی کارشناسی ارشد زمین شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی مشهد
 Samirakerachian@ymail.com

چکیده

سازند کلات یکی از بارزترین و جوانترین واحد ها در شرق حوضه رسوبی کپه داغ به سن مائیستریشتین می باشد که به وضوح صخره ساز شده است. این سازند بیشتر از سنگ آهک ماسه ای، سنگ آهک بایوکلاستی، شیل و ماسه سنگ تشکیل شده است.

ضخامت سازند کلات در این برش (ضلع جنوبی دریاچه به ارتفاع ۹۱۰ متر) ۲۳۲ متر اندازه گیری شده است که نسبت به برش الگو از ضخامت کمتری برخوردار است. و با توجه به محتویات و جایگاه چینه شناسی، ۴ عضو، از ۵ عضو برش الگو در این برش مورد مطالعه قرار گرفته شده است. مرز زیرین سازند کلات با سازند نیزار بصورت ناپیوستگی فرسایشی همراه با یک لایه از خاک قدیمه (Paleosol) می باشد، مرز فوقانی این سازند با رسوبات قرمز رنگ سازند پسته لیق دست خوش فعالیت های تکتونیکی و عوامل کوهزایی شده است، که این فعالیتها باعث بوجود آمدن دریاچه بزنگان در دوران دوم تا سوم زمین شناسی شده است. سازند کلات دارای دو فاسیس آواری و کربناته می باشد که فاسیس آواری آن در یک محیط کم عمق ساحلی و فاسیس کربناته در یک پلاتفرم کربناته از نوع رمپ بر جای گذاشته شده است. بر اساس شناسایی فسیلهای شاخصی از جمله:

Siderolites calcitrapoides, *Orbitoides media*, *Siderolites vidali*, *Rotalia sp.*

سن سازند کلات در این برش مائیستریشتین تعیین شده است.

واژه های کلیدی: کپه داغ، مائیستریشتین، سازند کلات، بزنگان، پالئوسول.

مقدمه

حوضه رسوبی کپه داغ در درمنتهی البیه شمال شرق ایران قرار گرفته است. این حوضه علاوه بر ایران در کشور های مجاور از جمله افغانستان، ترکمنستان گسترش وسیعی داشته و دارای مخازن هیدروکربوری است که پس از بسته شدن اقیانوس دیرینه تتیس و تصادم صفحه ایران (خرده قاره سیمیرین) و توران (قسمت جنوبی لورازیا) از زمان تریاس در طی کوهزایی سیمیرین شکل گرفته است. (Harami and Brenner, 1992; Berberian and King, 1981; Moussavi)

در مناطق شرق حوضه کپه داغ ارتفاعات صخره سازی دیده میشود که تشکیل دیواره های قائمی را در اکثر نقاط منطقه داده اند. این ارتفاعات که بیشتر از سنگ آهک ماسه ای و بایوکلاستی همراه با لایه های نازکی از شیل و ماسه سنگ تشکیل شده اند. تحت عنوان سازند کلات نامگذاری شده است.

نام سازند کلات از ناودیس کلات واقع در اطراف شهرستان تاریخی کلات نادری گرفته شده است. شهرستان کلات نادری در فاصله ۱۴۸ کیلومتری شمال شرق شهر مشهد قرار گرفته است. اگرچه نام این سازند از ناودیس کلات و شهرستان تاریخی کلات نادری گرفته شده اما به دلیل اینکه بخشهای بالایی سازند کلات در این منطقه گسترش نیافته و از طرفی بهترین